

N:o 40.

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1895, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om fördelning på vissa år af utgifter, som boställshafvare fått vidkännas för indelning af boställsskog m. m.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 20, hemställer herr *C. F. Pettersson*:

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att till § 32 i kongl. förordningen af den 29 juni 1866 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket fogas ett nytt moment af följande lydelse: *Har boställshafvare haft särdeles stor utgift för skogens indelning eller lidit betydande förlust genom dess användning för boställets byggnader, fördelas den skada, som derigenom drabbat honom, på 20 år, kommande alltså den boställsinnehafvare, som afträder bostället innan dessa år till ända gått, att för de återstående af efterträderen njuta ersättning, som i liquid dem emellan vid af- och tillträdessynen upptages.*

Till stöd för motionen anföres:

Den af motionären vid sistförflutna riksdag väckta motion om utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser i fråga om boställshafvares andel i boställes behållna skogsafkastning, hade icke lyckan att vinna bi-

fall af lagutskottet, ej heller af Riksdagen. Då denna motgång torde hafva haft sin grund mindre i sakförhållandet än i formen, nödgades motionären återkomma till ämnet äfven i år och ville då till en början upprepa, hvad han skref i inledningen till omnämnda motion: Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 29 juni 1866 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket föreskrefve i § 32 följande: »Der Vi uppå gjord underdånig framställning pröfvat nödigt, att kostnad för indelning af sådana allmänna skogar, som ej befinna sig under Vår och kronans omedelbara disposition, må förskottsvis bestridas af allmänna medel, skall sådant förskott sedermera af den indelade skogens afkastning återgäldas på det sätt, att dertill i första rummet användes försäljningsmedel för det virke, som vid skogsindelningen fälles i mätnings- och skifteslinierna, men, om dessa medel ej förslå, bristen fyller efter hand genom skogens årliga afkastning utöfver kostnaderna för dess bevakning och skötsel samt, i fråga om boställen, boställshafvarens husbehof.»

Under vanliga förhållanden kunde ingen befogad anmärkning göras mot dessa bestämmelser, men särskilda omständigheter kunde inträffa, som gjorde tillämpningen deraf obillig, om ej ett nytt stadgande tillkomme. En sådan omständighet vore t. ex. uppmätning och kartläggning af en boställsskog. Vore denna vidsträckt och belägen på flera ställen, kunde kostnaden uppgå till 1,000 kronor, ja, må hända ännu mer. Det kunde ej bestridas, att sådan kartläggning vore både nödig och nyttig, ej heller att kostnaderna därför skulle utgå af medel, som inflöte genom försäljning af timmer från den ifrågavarande skogen. Men det kunde vara tvifvel underkastadt, om det vore så rättvist, att den boställsinnehafvare, på hvilkens tid kartläggningen verkställes, eller af hvilken annan extra ordinarie kostnad erfordrades, skulle ensam bära bördan deraf. Motionären tänkte sig en boställshafvare, hvilken tillträdtt sin plats 1890, samma år som en försäljning skett från hans boställsskog. Året derpå kartlades skogsmarken för en kostnad af 1,000 kronor; 1895 skedde utstämpling af timmer från nämnda skog och kostnaden därför antoges uppgå till 100 kronor; hösten samma år hölles auktion och timret inropades för 1,500 kronor. Boställshafvaren vore berättigad att deraf erhålla hälften, men finge i sjelfva verket ingenting, ja, mindre än ingenting; ty först skulle från hans andel dragas hälften af kostnaden för utstämplingen, 50 kronor, sedan halfva kartlägningsarfvodet, 500 kronor, och slutligen aflöningen till en skogvaktare, 40 kronor per år, in alles 200 kronor, som han till på köpet fått förskottera. Detta skulle dock jemka sig i längden, om denne boställshafvare innehade sin plats t. ex. 20 år eller 4 femårsperioder; men han doge må hända strax efter 1895 års

auktion. Och så finge han ensam lida och umgälla för såväl företrädare som alla sina efterträdare denna extra ordinarie omkostnad, som möjligen aldrig mer påfordrades, åtminstone icke till sådan omfattning. Detta kunde ju icke stämma öfverens med billighet och rättvisa. Lika obilligt lede den boställsinnehafvare, på hvilkens tid nybyggnad eller större reparation af boställshusen verkställes, så vida virket dertill toges af boställsskogen, emedan det förminskade hans andel i försäljningssumman till favör för hans företrädare och efterträdare, hvilka utbekomme sin fulla andel. De fall, motionären nu anført, egde mycken likhet med dem, som nämndes i kongl. kungörelsen den 4 maj 1827 och kongl. förordningen den 6 juli 1849, hvaraf den förra handlade om beräkning och fördelning af den ersättning, som boställsinnehafvare, i anledning af verkställda egoskiften, för husflyttning, odling m. m. kunde erhålla eller få vidkännas, den senare om deltagande i vattenafledningsföretag för boställen och annan staten tillhörig jord. Begge dessa författningar innehölle den bestämmelsen, att boställshafvarens kostnader i båda fallen skulle fördelas på 20 år. Enligt motionärens uppfattning borde samma regel tillämpas på de omständigheter, motionären ofvan berört.

Den förordning, hvari motionären föreslår ändring — kongl. förordningen den 26 juni 1866 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket — har visserligen blifvit ersatt genom förordningen den 26 januari 1894; men då denna sistnämnda förordning stadgar samma regler som den förstnämnda angående gäldande af indelningskostnad å boställsskog samt boställshafvares rätt till andel uti boställsskogens afkastning, anser utskottet sig böra ingå i saklig pröfning af det utaf motionären väckta förslaget.

Motionen åsyftar fördelning på tjugu år af den minskning i boställshafvares inkomst af boställsskogen, som föranledes antingen deraf, att skogsindelning egt rum — 67 § i förordningen den 26 januari 1894 innehåller nemligen enahanda bestämmelser i detta ämne, som den af motionären åberopade § 32 i förordningen den 29 juni 1866 — eller deraf, att skogen användts till nybyggnad eller större reparation å bostället.

Hvad angår den af sistberörda anledning förorsakade minskning i inkomst för boställshafvaren, anser sig utskottet böra anmärka, att den af motionären anförda analogi med de i kongl. kungörelsen den 4 maj 1827 och förordningen den 6 juni 1849 afsedda förhållanden icke kan anses vara verklig. Omförmälda författningar afse nemligen fördelning på flera

år af en utgift för boställshafvaren, under det att det af motionären föreslagna stadgandet afser en sådan fördelning af en minskning i inkomst, förorsakad deraf, att större eller mindre del af skogens afkastning blifvit för boställets behof använd.

Den omständighet, att i dylika fall boställsinnehafvarens kontanta inkomst af skogens afkastning förminskas, synes så mycket mindre utgöra tillräcklig grund för någon framtida ersättning därför af efterträdaren, som af ålder och ända in i senare tider skogens användning för boställets behof varit det uteslutande ändamål, hvartill densamma enligt lag fått användas. Och då staten i vår tid på grund af ökad insigt om skogens betydelse för samhället i dess helhet ansåg nödigt införa en rationel hushållning å boställsskogarne, innebar detta ingalunda ett uppgifvande af den gamla regeln, att boställsskogen skulle i främsta rummet användas för boställets behof. Ej heller skedde antydda förändring i det hufvudsakliga syfte att å boställshafvare bereda inkomst af boställsskogen; då boställshafvare tillerkändes rätt till andel i boställsskogens afkastning, var helt visst ändamålet dermed att underlätta en rationel skogshushållning å sådan skog. Af dessa anledningar anser sig utskottet ej kunna förorda den af motionären föreslagna fördelning af sådan minskning i boställshafvares inkomst af boställsskog, som har sin anledning uti skogens användning för boställets behof.

Hvad beträffar fördelning af indelningskostnad å boställsskog, är förhållandet delvis annorlunda. I likhet med 1894 års lagutskott — som till behandling förehade den af motionären omnämnda motionen om utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser i fråga om boställshafvares andel i boställets behållna skogsafkastning — anser utskottet den af motionären anförda omständighet, att i detta fall med tillämpning af nu gällande lagstiftning en boställshafvare kan af de påräknade inkomsterna af skogen lida en minskning, som icke drabbat eller komme att drabba annan innehafvare af bostället, innebära ett missförhållande, som, så vidt ske kan, bör afhjelpas genom ändrade lagbestämmelser. Men då det af motionären i sådant syfte föreslagna stadgandet, att kostnaden för skedd indelning af boställsskog skulle fördelas på 20 år och alltså den boställshafvare, som afträdde bostället, innan dessa år tilländagått, skulle för de återstående af efterträdaren njuta ersättning, som i liqvud dem emellan vid af- och tillträdessynen borde upptagas, ej är af natur att kunna införas i förordningen om hushållningen med de allmänna skogarne i riket, utan har sin plats uti någon af de förordningar, som reglera förhållandet emellan af- och tillträdande boställshafvare, kan motionärens hemställan ej heller härutinnan af utskottet tillstyrkas.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 april 1895.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.
